

Sonda maturant po 12 letech (SM12)

veřejná nabídka pro MŠMT

Společnost Scio realizovala v roce 1998 Sondou maturant. Na zakázku MŠMT vyvinula 5 testů (český jazyk, matematika, obecné studijní předpoklady, anglický jazyk, německý jazyk) a testování proběhlo na všech středních školách s maturitou. Celkem se testování účastnilo 80 768 žáků z 1 261 středních škol. Sonda maturant 1998 umožnila podrobné srovnání různých skupin žáků (chlapci - dívky, jedničkáři - trojkaři atd.) i různých typů škol. Společnost Scio v loňském roce realizovala Sondou maturant po 11 letech, testování se zúčastnilo necelých 6 000 maturantů. Potenciál projektu však spočívá v reprezentativním otestování celého maturitního ročníků. Projekt Sonda maturant počítá s použitím stejných testů za stejných podmínek po 12 letech na reprezentativním vzorku 18 500 maturantů.

Cíle projektu:

Cílem projektu je zjistit, jak se během 12 let změnila úroveň výsledků vzdělávání. Dozvíme se, zda toho čeští maturanti umějí více než tehdy, nebo zda úroveň jejich znalostí klesá. O znalostech českých žáků toho příliš nevíme. S výjimkou mezinárodních průzkumů (PISA, TIMMS), které nám poskytují informace například o tom, jak si naše děti vedou v matematice nebo čtenářské gramotnosti ve srovnání se svými vrstevníky z Finska nebo Singapuru, máme o úrovni a vývoji české vzdělanosti pouze útržkovité poznatky. O znalostech českých žáků a studentů se více polemizuje a debatuje, než aby se zjišťovala fakta a zpracovávaly odborné analýzy. V poslední době vzbudily pozornost dva texty zmiňující se o poklesu české vzdělanosti. (výzva "Všem, jejichž hlas je slyšet" a komentář profesora Piřhy "Velká iluze českého školství"). Sonda maturant po 12 letech by měla prokázat, nebo vyvrátit oprávněnost těchto úsudků objektivním změřením formou testování. Sonda maturant provedená v roce 2009 na omezeném vzorku škol již řadu poznatků přinesla.

Jedinečnost projektu:

Jedinečnost projektu spočívá v tom, že lze využít data o úrovni vzdělání celé populace maturantů z roku 1998. Ke kvalitnímu srovnání tak dnes stačí získat data reprezentativního vzorku současných maturantů.

Mnozí předpokládají, že informace o stavu a vývoji českého školství může přinést připravovaná státní maturita. To je však omyl. Takové informace nepřinesla ani Maturita nanečisto realizovaná CERMATEM v letech 2001 až 2007, ani testování 5. a 9. tříd z let 2004 až 2008 (v rámci projektu Kvalita I s náklady přes 125 milionů korun) a nemůže je přinést ani státní maturita. Jak u státní maturity, tak i u zmiňovaných projektů jde o principiální příčinu – jde o testy relativního výkonu, které ze samé podstaty takové srovnání neumožňují. Například: Když v roce 2011 vyřeší maturanti 60 % úloh správně a v roce 2015 to bude 75 %, neznamená to žádné zlepšení. Nikdy totiž nebudeme přesně vědět, zda změna je způsobena tím, že byly snazší testy nebo se maturanti zlepšili.

Je jasné, že použít ve státní maturitě stejné testy nelze, nehledě na to, že porovnávat výsledky má smysl jen s delším časovým odstupem, a tak bychom první zajímavé výsledky získali až někdy kolem roku 2020.

Sonda maturant po 12 letech tak nabízí unikátní možnost získat informace o vývoji vzdělávacích výsledků českých maturantů velmi rychle a ve srovnání s jinými postupy i velmi levně (např. náklady České republiky na TIMMS činí 5 až 10 milionů za každé šetření).

Přínosy pro MŠMT a informace řízení středního školství:

MŠMT obdrží podrobnou zprávu s výsledky šetření zaměřenou na porovnání úrovně testovaných žáků v krajích a celé České republice nyní a před 12 lety. Zpráva bude obsahovat grafy a tabulky s výsledky spolu se slovními komentáři a rozbořením možných příčin. Analýzy budou zaměřeny nejen na celé testy, jako tomu bylo většinou v souhrnné zprávě ze SM11, ale i na jednotlivé tematické celky. V některých speciálních případech může být analýza provedena až na úroveň jednotlivých úloh, jejichž výsledky mohou být zajímavé pro širokou veřejnost. Zpráva bude dále obsahovat porovnání jednotlivých krajů a porovnání jednotlivých typů škol, případně i studijních oborů. Zajímavá může být například informace, zda se úroveň a vývoj vzdělávání na čtyřletých gymnáziích shoduje či liší ve srovnání s gymnázii víceletými. MŠMT tak získá podrobnou analýzu úrovně vzdělávání na jednotlivých středních školách s ohledem na jejich vývoj za posledních dvanáct let.

Šetření by mj. umožňovalo odpovědět například na tyto konkrétní otázky:

- Jak se za dvanáct let změnila celková úroveň vzdělávacích výsledků českých maturantů v českém jazyce, matematice, angličtině a němčině? Mění se nějak i obecné studijní předpoklady žáků?
- Liší se změny celkové úrovně podle typů škol? Jaký je vývoj v nejrizikovější části, na středních odborných učilištích?
- Liší se změny celkové úrovně krajů a velikosti místa? Přinesl odlišný přístup jednotlivých krajů k řízení středních škol i odlišné vzdělávací výsledky? Které postupy se osvědčily a které ne?
- Liší se změny celkové úrovně podle sociálního zázemí žáků, skladby žáků školy, případně podle dalších relevantním parametrů?
- Jaké školy se zlepšují a kde naopak dochází ke zhoršování? Jaké mohou být obecné příčiny změn. Lze identifikovat, jaká opatření či postupy vedou ke zlepšování a co je příčinou zhoršování?
- Liší se nějak vývoj v rámci jednotlivých tematických celků testů (např. literatura x gramatika)?
- Do jaké míry školy rozvíjejí studijní předpoklady žáků a do jaké míry předpoklady závisejí na rodinném zázemí žáků? Liší se to nějak podle typu školy?
- V roce 1998 byla víceletá gymnázia ještě stále spíše nová a nestabilizovaná. Liší se nyní nějak vývoj na čtyřletých a víceletých gymnáziích?
- Jaká část vývoje souvisí s nárůstem podílu populace, která se připravuje k maturitě? Jak se to projevuje v jednotlivých typech škol?
- Jak souvisí změny s dramatickým nárůstem podílu uchazečů o vysokoškolské vzdělání?
- Souvisí výsledky školy s tím, jak moc si mohou vybírat žáky při převisu poptávky?
- Do jaké míry je zlepšení v angličtině zásluhou školy a do jaké míry jde o mimoškolní vlivy?
- Souvisí očekávané zjištění/zhoršení v matematice skutečně se sníženým počtem hodin matematiky?
- Existují ještě nějaké další významné vlivy na snížení výsledků z matematiky (kromě kalkulaček a snížení počtu hodin)?

- Jaký vliv má na zlepšení výsledku v testu OSP jeho mnohem větší známost? Jaký vliv mají školy? A jaký vliv mají další externí skutečnosti (internet, mobily, zrychlování komunikace)?
- Jsou žáci skutečně sebevědomější, jak to naznačuje Sonda maturant po 11 letech?
- Jak se mění zájem o jednotlivé skupiny oborů na VŠ a jaké to může mít příčiny? Je pravda, že pokles zájmu o přírodovědné a technické obory souvisí s horší připraveností v matematice?

Přínosy pro školy a žáky:

Podrobná zpráva pro školu bude analyzovat výsledky současných maturantů a škola se především dozví, jak se změnila úroveň vlastních absolventů za 12 let. Podobně jako ve zprávě pro MŠMT jsou analyzovány jednotlivé tematické celky testů, a to hlavně v kontextu škol podobného typu. Testování může být také vhodným prostředkem ověření vědomostí jednotlivých žáků před nastávající maturitou.

Termíny projektu:

Aby testování splnilo svůj hlavní cíl (srovnání úrovně po 12 letech), je třeba podmínky testování co nejvíce přiblížit podmínkám v roce 1998. Aby měli žáci probránu většinu učiva, je nutné testovat až těsně před maturitou, tedy v březnu 2010. Výsledky pro žáky budou zpracovány ještě před maturitními zkouškami. Zpráva pro školy bude zpracována do dubna 2010. Žáci svůj výsledek zjistí ještě před maturitními zkouškami.

Pro realizaci Sondy maturant v tomto školním roce hovoří převážně to, že by výsledky mohla v následujících letech zkreslit probíhající reforma vzdělávání, která letos postoupila plošně do středních škol. Navíc realizace takového šetření může být východiskem pro hodnocení probíhající reformy. Sonda maturant, např. po 24 letech, by ukázala, co reforma skutečně přinesla. **Vyhnutí bychom se tak situaci, které jsme nyní svědky na základních školách. O výsledcích několik let probíhající reformy nemáme žádné informace.**

Realizace projektu na školách:

- 1) Do konce února proběhne informační kampaň a školy se přihlašují k projektu (zajišťuje Scio), v první půlce března Scio rozešle do škol testy. Použity budou testy vyvinuté pro Sondy maturant 1998 (s potřebnými aktualizacemi). Každý žák může absolvovat 4 testy (český jazyk, matematika, OSP a cizí jazyk – anglický, nebo německý).
- 2) Testování proběhne ve stejném termínu na všech školách, a to např. 24., 25. a 26. března 2010 (na všech školách stejný termín). Veškeré zpracování dat provádí společnost Scio, škola pouze vyčlení dvě dopoledne na testování a odešle vyplněné záznamové archy zpět.
- 3) Do konce dubna společnost Scio zpracuje výsledky a každá škola obdrží souhrnnou zprávu o celém testování a podrobnou analytickou zprávu zaměřenou především na porovnání vlastních výsledků po 12 letech v rámci všech škol, škol stejného typu a škol krajských.
- 4) Do konce května obdrží MŠMT podrobnou analytickou zprávu s výsledky šetření.

Cenová nabídka:

Cena zahrnuje dodání veškerých testových materiálů, digitalizaci dat, zpracování výsledků, tvorbu a distribuci zpráv pro zúčastněné žáky a školy.

Cena zahrnuje reprezentativní vzorek škol v České republice:

Předpokládaný počet škol v reprezentativním vzorku: 350 škol
Předpokládaný počet žáků v reprezentativním vzorku: 18 500 žáků

Předpokládaný rozsah závěrečné zprávy je 30 stran analyzovaných dat pro každou školu + výsledkový list pro každého žáka.

Předpokládaný rozsah závěrečné analytické zprávy pro MŠMT je 300 stran analyzovaných dat.

Konkrétní obsah analytické zprávy bude upřesněn podle potřeb a požadavků MŠMT.

Celková cena: 1 980 500,- Kč bez DPH

V Praze 6. listopadu 2009